

นางสาวนภนวลพรรณ ภาวสันต์
ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมเทคโนโลยีทางการเงิน
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

เมื่อพูดถึงการกำกับดูแล “สินทรัพย์ดิจิทัล” ซึ่งประกอบด้วยคริปโทเคอร์เรนซี และ โทเคนดิจิทัล ทุกสายตาน่าจะพุ่งตรงมาที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแล ภายใต้พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ผ่านมาที่ราคาซื้อขายบิทคอยน์มีความร้อนแรงและสร้างกระแสความนิยมในสินทรัพย์ดิจิทัลอย่างมาก

ขณะที่หลายคนอาจมีคำถามว่า ก.ล.ต. กำกับดูแลอะไร ในระบบนิเวศของสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Ecosystem) หรืออยู่ตรงไหนในจักรวาลของ “สินทรัพย์ดิจิทัล” และต้องทำอะไรเพื่อคุ้มครองผู้ลงทุน

>> มีอะไรใน “ระบบนิเวศของสินทรัพย์ดิจิทัล”

หากมองไปในระบบนิเวศของสินทรัพย์ดิจิทัลจะพบว่า นอกจากคริปโทเคอร์เรนซี และ โทเคนดิจิทัลแล้ว ยังมีกิจการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอีกหลากหลาย ซึ่งต้องมาทำความรู้จักกันสักหน่อย

สินทรัพย์ดิจิทัล แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คริปโทเคอร์เรนซี และ โทเคนดิจิทัล ซึ่งมีลักษณะและการกำกับดูแลที่แตกต่างกัน

(1) **คริปโทเคอร์เรนซี** (cryptocurrency) เป็นเหรียญดิจิทัลที่ใช้เป็นสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน (means of payment) เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัลด้วยกัน เช่น บิทคอยน์ อีเธอเรียม เป็นต้น รวมทั้งคริปโทเคอร์เรนซีที่มีการตรึงมูลค่า (peg) ไว้กับสินทรัพย์ที่มีความมั่นคง เช่น ทองคำ สกุลเงินต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า “stable coin”

(2) **โทเคนดิจิทัล** (digital token) เป็นเหรียญดิจิทัลที่ให้สิทธิแก่ผู้ถือเหรียญ โดยแยกย่อยเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 **investment token** ให้สิทธิในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ

2.2 **utility token** ให้สิทธิแก่ผู้ถือในการได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง โดย utility token ยังแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ “utility token พร้อมใช้” และ “utility token ไม่พร้อมใช้”

- **utility token พร้อมใช้** สามารถใช้สิทธิแลกหรือใช้บริการได้ทันทีตั้งแต่วันที่เสนอขายครั้งแรก

- **utility token ไม่พร้อมใช้** ยังไม่พร้อมให้ใช้สิทธิแลกหรือใช้ประโยชน์สินค้าหรือบริการ นั้น ต้องรอใช้สิทธิในอนาคต เพราะจะต้องนำเงินที่ได้จากการขาย utility token ไปจัดหาสินค้าหรือพัฒนาบริการให้เสร็จก่อน

กิจการที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล มีอยู่หลากหลายกลุ่ม หลากหลายประเภท ตั้งแต่เริ่มต้นการออกเสนอขายเหมืองขุด ที่ปรึกษาการลงทุน ผู้จัดการเงินทุน ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ผู้รับฝากทรัพย์สิน กระเป๋าเงินดิจิทัล และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

>> ก.ล.ต. กำกับดูแล “สินทรัพย์ดิจิทัล” อย่างไร

แม้ว่า ก.ล.ต. จะกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล แต่ไม่ได้ครอบคลุมทั้งจักรวาล “สินทรัพย์ดิจิทัล” โดย พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้ ก.ล.ต. กำกับดูแลการออกเสนอขาย “investment token” และ “utility token ไม่พร้อมใช้” เนื่องจากมีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการลงทุนเช่นเดียวกับหลักทรัพย์ มีการให้สิทธิแก่ผู้ลงทุนในโครงการ และมีความผูกพันในทางกฎหมายระหว่างผู้ออกและผู้ถือโทเคนดิจิทัล โดยผู้ออกเสนอขายโทเคนดิจิทัล (ICO Issuer) จะต้องได้รับอนุญาตจาก ก.ล.ต. มีการเปิดเผยข้อมูลตามที่กำหนด และต้องเสนอขายผ่านผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล (ICO Portal) ที่ได้รับความเห็นชอบจาก ก.ล.ต.

แต่หากเป็นการออกเสนอขายคริปโทเคอร์เรนซี รวมทั้ง stable coin ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน ไม่ได้มีโครงการหรือกิจการใด ๆ รองรับนั้น ก.ล.ต. ไม่ได้กำกับดูแลการออกเสนอขายคริปโทเคอร์เรนซี แต่จะกำกับดูแลการทำหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซี

สำหรับผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. ในปัจจุบันมีอยู่ 5 ประเภท ทั้งการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับคริปโทเคอร์เรนซี และ โทเคนดิจิทัล ได้แก่ ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (exchange) นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (broker) ผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล (dealer) ที่ปรึกษาสินทรัพย์ดิจิทัล (investment advisor) และผู้จัดการเงินทุนสินทรัพย์ดิจิทัล (fund manager) ต้องได้รับใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ ก.ล.ต. กำหนด เช่น การมีเงินทุนเพียงพอรองรับความเสี่ยง การทำความรู้จักตัวตนของลูกค้า การเก็บรักษาทรัพย์สินของลูกค้า การมีระบบต่าง ๆ ที่ได้มาตรฐานตามที่ ก.ล.ต. กำหนด และมีความปลอดภัยทางไซเบอร์ เพื่อให้มั่นใจได้ว่ามีความพร้อมด้านระบบงานและสามารถให้บริการแก่ผู้ลงทุนเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ

ทั้งนี้ สามารถตรวจสอบรายชื่อผู้ประกอบธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่ได้รับใบอนุญาต รวมทั้งบุคคลที่มีชื่อผู้ประกอบธุรกิจภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. ได้ที่ www.sec.or.th และแอปพลิเคชัน “SEC Check First” เพราะหากไปใช้บริการกับผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลที่ไม่ได้รับใบอนุญาต ก.ล.ต. จะไม่สามารถเข้าไปดูแลผู้ลงทุนได้

>> ปรับปรุงการกำกับดูแลเพื่อเพิ่มการคุ้มครองผู้ลงทุน

● การคุ้มครองผู้ลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี

จากความร้อนแรงที่เกิดขึ้นในตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล ก.ล.ต. จึงออกคำเตือนประชาชนให้ระมัดระวังหากจะลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี รวมทั้งเปิดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการการกำหนดคุณสมบัติผู้ลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีและการทำ knowledge test เพื่อคุ้มครองผู้ลงทุน เช่นเดียวกับหน่วยงานกำกับดูแลในหลาย ๆ ประเทศที่มีการแสดงท่าทีเป็นห่วง ซึ่งได้ออกมาเตือนผู้ลงทุนหรือมีแนวทางจะกำหนดคุณสมบัติผู้ลงทุน เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ สหภาพยุโรป ฮองกง เป็นต้น

อย่างไรก็ดี แนวคิดการกำหนดคุณสมบัติผู้ลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีและการทำ knowledge test โดย ก.ล.ต. นั้น ยังอยู่ระหว่างการเปิดรับฟังความคิดเห็นเท่านั้น โดยผู้สนใจสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ที่ลิงก์นี้ <https://bit.ly/3knvOOk> ได้ถึงวันที่ 27 มีนาคม 2564 ซึ่ง ก.ล.ต. จะนำมาพิจารณาในการกำหนดนโยบาย รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นให้สาธารณชนได้ทราบต่อไป

● การออกเสนอขายโทเคนดิจิทัล

ในช่วงที่ผ่านมา ก.ล.ต. ยังได้ปรับปรุงกฎเกณฑ์การกำกับดูแลการออกเสนอขายโทเคนดิจิทัลที่อ้างอิงหรือมีกระแสรายรับจากอสังหาริมทรัพย์ (real estate-backed token) โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2564 เพื่อยกระดับการคุ้มครองผู้ลงทุนให้เทียบเคียงกับทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ (REITs) ซึ่งเป็นหลักทรัพย์ที่มีลักษณะคล้ายกัน

พร้อมกันนี้ ยังมีแผนที่จะยกระดับการกำกับดูแลโทเคนดิจิทัลในลักษณะอื่น ๆ รวมทั้งมีแนวคิดที่จะทบทวนข้อกำหนดเกี่ยวกับสัดส่วนและจำนวนการลงทุนของผู้ลงทุนรายย่อยที่ใช้บังคับมาตั้งแต่ปี 2561 เพื่อสนับสนุนการลงทุนในโทเคนดิจิทัล

ทั้งหมดนี้ก็เพื่อให้การกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลให้มีมาตรฐานตามที่กำหนด และเพิ่มการคุ้มครองผู้ลงทุนให้เทียบเคียงได้กับการลงทุนในหลักทรัพย์

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ก.ล.ต. กับ การกำกับดูแล “สินทรัพย์ดิจิทัล” เพื่อคุ้มครองผู้ลงทุน

กำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

ต้องได้รับใบอนุญาต และปฏิบัติตามเกณฑ์ ก.ล.ต.

ผู้ประกอบการเกี่ยวกับ

★ คริปโทเคอร์เรนซี และ โทเคนดิจิทัล ★

